

چالشها و راهکارهای تقویت روند هویت‌یابی دانشجویان دانشگاه فرهنگیان

مختار ذاکری، مرتضی چمن نژاد، مرضیه بیژنی پور

دکتری فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی

کارشناس ارشد تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش

کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان

چکیده

هدف اصلی پژوهش‌گر این است که به بررسی تحلیل روند شکل‌گیری هویت‌یابی حرفه‌ای و آسیب‌های هویتی در دانشجومعلم‌ان دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید بهشتی بندرعباس بپردازد. روش جمع‌آوری داده‌ها در این پژوهش، مصاحبه‌ی عمیق و روش تجزیه و تحلیل داده‌ها، روش تحلیل استقرایی و قیاسی است. نتایج نشان می‌دهد، از بین هشت مؤلفه‌ی اصلی، شش مؤلفه‌ی اقتدار، وحدت، تجربه، ارتباط، ارزش‌مندی و آگاهی در مورد زمینه‌های هویتی فرهنگی-اجتماعی و زمینه‌ی خاص علمی-تخصصی کارورزی حاصل آمده‌اند و دو مؤلفه‌ی نشان‌مندی و ثبات، محقق نشده‌اند. در خصوص سایر زمینه‌های هویت‌یابی، عدم تحقق مؤلفه‌ها را شاهد هستیم. در مورد زمینه‌ی فرهنگی-اجتماعی و زمینه‌ی خاص علمی-تخصصی کارورزی، فرایندهای سه‌گانه‌ی خروج از بی‌تعینی، اعلام حضور و استقرار هویتی تا حدودی پیموده شده‌اند اما در مورد سایر زمینه‌ها، فرایندهای هویتی طی نشده‌اند. لازم است از دروس نظری و عمومی که به اتفاق، مورد نقد تمام صاحب‌شدگان بود، کاسته شده و بر دروس و موقعیت‌های آموزشی عملی و کاربردی نظیر کارورزی تاکید بیشتر شود.

واژه‌های کلیدی: هویت، هویت حرفه‌ای، تعلیم و تربیت، فرایند هویت‌یابی، مؤلفه‌های هویتی

مقدمه

هویت یکی از مهمترین و چالش‌برانگیزترین موضوعاتی است که از آغاز آفرینش تاکنون، دغدغه‌ی اهالی مذهب، فیلسوفان، ادیبان، جامعه‌شناسان، روان‌شناسان، انسان‌شناسان، سیاست‌گذاران و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت، تحت‌عنوان **هویت**، بوده است. مفهوم هویت با پرسش "من چه کسی هستم" از نخستین دوره‌های حیات انسانی همواره مطرح بوده و در هر دوره‌ای، پاسخی از سوی افرادی که در آن دوره‌ی خاص و بافت منحصر به فرد می‌زیسته‌اند، به خود گرفته است. جستجوی انسان برای درک جایگاهش در طبیعت، به اندازه‌ی خود تجربه‌ی انسانی قدمت دارد. می‌توان افراد زیادی که از بزرگترین متفکران دوران خود بوده‌اند را یافت که درباره‌ی ماهیت انسان از زمان‌های باستان تا حال حاضر، در همه‌ی نقاط جهان از شرق گرفته تا غرب، تأمل کرده‌اند و نظریات متنوعی مطرح ساخته‌اند. در این میان، فلسفه و مذهب در پردازش مفهوم هویت انسانی در تاریخ بشر پیش‌گام بوده‌اند، به طوری که در یونان و هند باستان، حکمای بزرگ از جمله سقراط و یاجناوال‌کیا^۱، افراد را به فهم خود ترغیب می‌کرده‌اند و این‌که سه شعبه‌ی بزرگ فلسفه شامل هستی‌شناسی، معرفت‌شناسی و اخلاقیات در ارتباط با مسئله‌ی هویت هستند. در ایران باستان نیز در متون هخامنشی می‌توان دید که هخامنشیان به وحدت قومی و فرهنگی و آریایی بودن خود آگاهی داشته و خود را با سایر ایرانیان از اصلی واحد می‌دیدند. در دوره‌ی معاصر، علوم انسان‌شناسی، روان‌شناسی و جامعه‌شناسی، توجه زیادی به این مفهوم داشته‌اند.